

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

ТӨСВИЙН ШУУД ЗАХИРАГЧ

АУДИТЫН КОД: ТӨА-2024/203/-НА-СТА-ТШЗ

ТӨВ АЙМГИЙН АРГАЛАНТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН
ГАЗРЫН 2023 ОНЫ САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛД
ХИЙСЭН АУДИТЫН ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

Зуунмод 2024 он

Аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор Ц.Хишигжаргал

Утас: 70272582 Цахим хаяг: khishigjargalts@audit.gov.mn

Аудитын менежер О.Амаржаргал

Утас: 70273463 Цахим хаяг: amarjargalo@audit.gov.mn

Аудитор Г.Баянжаргал

Утас: 70273204 Цахим хаяг: bayanjargalg@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг
дараах хаягаар авна уу. Цахим хаяг: www.open.audit.mn

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ.....	3
2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ	4
3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ	10
3.1 Төлбөрийн акт.....	10
3.2 Албан шаардлага	18
3.3 Зөвлөмж.....	13
4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА,ЗӨРЧЛИЙН НЭГТГЭЛ	15
4.1 Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл	15
4.2 Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл	15
4.3 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал.....	17

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС	Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт
АДБОУС	Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт
ТӨБЗГ	Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар
ИТХ	Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал
ЗДТГ	Засаг даргын Тамгын газар
ХК	Хувьцаат компани
ТӨХК	Төрийн өмчит Хувьцаат компани
ОНӨҮГ	Орон нутгийн өмчит үйлдвэрийн газар

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

ТӨВ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

41100, Төв аймаг, Зуунмод сум
Утас: 70272582, Цахим шуудан: tuv@audit.gov.mn
Цахим хаяг: www.audit.mn

2024.08.25 № 04/68
танай _____-ны № _____-т

ТӨВ АЙМГИЙН АРГАЛАНТ СУМЫН
ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН
ДАРГА А.НЯМСҮРЭН ТАНАА

Хязгаарлалттай дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Төв аймгийн Аргалант сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт дурдсан буруу илэрхийлэл нь материаллаг боловч өргөн тархаагүй гэж үзсэн бөгөөд санхүүгийн тайланд үзүүлэх нөлөөг эс тооцвол Төв аймгийн Аргалант сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Төв аймгийн Аргалант сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитаар шилжих үлдэгдлээр санхүүжүүлсэн хөрөнгийн зардлаас 21,890.4 мянган төгрөгийн зардлыг хөрөнгө оруулалтын шинж чанартай үйл ажиллагаанд зарцуулаагүй, анхан шатны баримтын бүрдэл, гэрээ байгуулах болон ажлын явцын тайлангүй худалдан авах ажиллагааны журмыг мөрдөөгүйтэй холбоотой 152,484.6 мянган төгрөгийн, нийт 174,375.0 мянган төгрөгийн зөрчил илэрч, тогтоосон материаллаг байдлын түвшнээс давсан нь дангаараа буюу эсвэл нийтээрээ санхүүгийн тайланд материаллаг боловч өргөн тархаагүй, санхүүгийн тайлангийн аудитын "нийцсэн бөгөөд зохистой байх", "эрх ба үүрэг", "иж бүрэн байх" гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Байгууллагын удирдлага нь санхүүгийн тайлангаа бэлтгэхдээ нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх зарчмыг ашигласан байна. Байгууллага үйл ажиллагаагаа тасралтгүй явуулахтай холбоотой тодорхой бус байдал үүсээгүй болно.

Төв аймгийн Аргалант сумын Засаг даргын Тамгын газар нь 2023 оны байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг 4 зорилтын хүрээнд 32 хэрэгжүүлэх арга хэмжээтэй баталснаас хэрэгжилт 83,8 %-тай дүгнэгдсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аймгийн Иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 8 дугаар сарын 4-ний өдрийн "Аймгийн 2023 оны төсвийн тодотгол батлах тухай" 02 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 13-д "орон нутгийн төрийн албан хаагчдыг орон сууцаар хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх" төсөл арга хэмжээний хүрээнд 2 байр нийлүүлэхээр аймгийн Хөрөнгө оруулалт, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс, Аргалант сумын Засаг дарга, иргэнтэй гуравласан гэрээ байгуулж, Аймгийн засаг даргаар батлуулсан байна.

Гуравласан гэрээний 3-д заасны дагуу ажлын явцын тайлан, гэрээ дүгнэсэн баримтгүйгээр 1 дэх болон 2 дахь шатны 80 хувийн санхүүжилтэд 80,000.0 мянган төгрөг нэмэлт санхүүжилтийн данснаас олгосон байна.

Төв аймгийн Аргалант сумын Засаг даргын Тамгын газар нь 3,580.1 мянган төгрөгийн 1165 ширхэг үндсэн хөрөнгө Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт 17-д нийцээгүй, 52,897.1 мянган төгрөгийн 36 нэр төрлийн бараа материалыг Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт 12-д нийцүүлэн ангилж бүртгээгүй байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Аудитыг гүйцэтгэхэд аудитын хамрах хүрээний хязгаарлалт хийх шаардлагагүй болон хангалттай, зохистой нотолгоог олж авах боломжгүй нөхцөл үүсээгүй тул бидний олж авсан нотолгоо нь аудитын дүгнэлтийн суурь болоход хүрэлцээтэй, зохистой гэж үзлээ. Тус санхүүгийн тайланд толилуулаагүй, тодруулаагүй асуудал байхгүй болно

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ц.ХИШИГЖАРГАЛ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ**2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан**

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	137,991,141.36	204,156,112.06
33	АВЛАГА	51,104,058.20	109,040,500.00
33500	Бусад авлага	51,104,058.20	109,040,500.00
33510	Байгууллагаас авах авлага	51,104,058.20	109,040,500.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	86,887,083.16	95,115,612.06
35400	Хангамжийн материал	83,387,083.16	91,615,612.06
35410	Бичиг хэргийн материал	1,722,690.00	2,012,100.00
35420	Аж ахуйн материал	10,841,240.00	15,193,639.00
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	2,984,000.00	2,984,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	618,580.00	159,300.00
35450	Барилгын засварын материал	2,472,290.00	2,472,290.00
35470	Бусад хангамжийн материал	64,748,283.16	68,794,283.06
35600	Мал амьтад	3,500,000.00	3,500,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	2,530,163,381.36	2,435,882,962.88
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	2,530,163,381.36	2,435,882,962.88
39200	Биет хөрөнгө	1,877,198,214.65	1,783,353,796.13
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	2,432,702,091.26	2,439,702,091.26
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-975,278,749.22	-1,068,848,739.98
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	257,848,032.00	257,848,032.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-108,228,516.16	-129,903,274.65
39205	Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	616,064,829.73	654,377,849.73
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-425,497,293.51	-474,050,458.05
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	82,405,916.00	82,405,916.00
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-50,702,025.09	-60,449,683.86
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	41,000,000.00	41,000,000.00
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-41,000,000.00	-41,000,000.00
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	288,872,660.00	337,094,660.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-240,988,730.36	-254,822,596.32
39300	Биет бус хөрөнгө	652,965,166.71	652,529,166.75
39301	Програм хангамж	3,510,000.00	3,510,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-2,778,833.29	-3,214,833.25
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	652,234,000.00	652,234,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	2,668,154,522.72	2,640,039,074.94
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	0	1,148,056.17
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	0	1,148,056.17
41300	Өглөг	0	1,148,056.17
41360	Бусад өглөг	0	1,148,056.17
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	0	1,148,056.17
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	2,668,154,522.72	2,638,891,018.77
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	2,668,154,522.72	2,638,891,018.77
51100	Засгийн газрын оруулсан капитал	1,377,154,433.19	1,377,154,433.19
511002	Орон нутгийн төсвийн оруулсан хөрөнгө	1,377,154,433.19	1,377,154,433.19
51200	Хуримтлагдсан үр дүн	1,148,582,769.85	1,119,319,265.90
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	960,355,030.06	1,148,582,769.85
51220	Тайлант үеийн үр дүн	188,227,739.79	-29,263,503.95
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	142,417,319.68	142,417,319.68
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	2,668,154,522.72	2,640,039,074.94

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	744,086,255.90	856,332,416.90
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	225,514,992.00	16,841,399.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	225,514,992.00	16,841,399.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Үндсэн хөрөнгө	222,011,192.00	16,841,399.00
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого - Бараа материал	3,503,800.00	0
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	518,571,263.90	839,491,017.90
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	29,644,163.90	149,801,817.90
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс	29,644,163.90	149,801,817.90
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	488,927,100.00	689,689,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт ба	488,927,100.00	524,689,200.00
132004	Оны эхний үлдэгдлээс санхүүжих / орон нутгийн төсөв/	0	165,000,000.00
II	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	555,750,016.11	885,595,920.85
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	544,181,245.43	793,947,136.85
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	500,864,824.95	742,669,310.98
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	183,653,657.80	346,076,449.26
210101	Үндсэн цалин	149,071,488.46	239,087,959.61
210102	Нэмэгдэл	24,766,670.40	75,037,081.65
210104	Урамшуулал	8,598,582.40	31,951,408.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	24,244,327.27	46,790,775.57
210201	Тэтгэврийн даатгал	17,403,161.15	34,398,673.93
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,873,079.45	3,429,582.05
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,441,530.36	2,748,046.40
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	308,072.44	557,800.08
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,218,483.87	5,656,673.11
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	63,771,110.00	89,836,237.77
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,051,300.00	8,244,069.77
210302	Түлш, халаалт	57,002,010.00	81,592,168.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	22,625,672.80	34,571,345.20
210401	Бичиг хэрэг	2,555,090.00	6,978,770.00
210402	Тээвэр, шатахуун	18,895,982.80	26,090,475.20
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,174,600.00	1,502,100.00
2105	Нормативт зардал	950,100.00	1,832,800.00
210502	Хоол, хүнс	950,100.00	1,832,800.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,500,000.00	5,474,109.70
210602	Тавилга	0	2,292,109.70
210604	Урсгал засвар	1,500,000.00	3,182,000.00
2107	Томиллолт, зочны зардал	2,876,000.00	5,436,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,876,000.00	5,436,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хур	23,092,665.35	4,404,173.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний тө	22,119,775.35	3,855,694.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	350,000.00	233,068.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	219,890.00	315,411.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	178,151,291.73	208,247,020.48
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	12,307,361.00	20,431,582.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	165,843,930.73	187,815,438.48
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	43,316,420.48	51,277,825.87
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	5,106,000.00	1,000,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	5,106,000.00	1,000,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох т	38,210,420.48	50,277,825.87
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	38,210,420.48	50,277,825.87
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	11,568,770.68	91,648,784.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	11,568,770.68	91,648,784.00
221001	Их засвар	11,568,770.68	40,809,000.00
222001	Тоног төхөөрөмж	0	3,799,800.00
223001	Бусад хөрөнгө	0	47,039,984.00
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (III)=(I)-(II)	188,336,239.79	-29,263,503.95
VI	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НИЙТ ҮР ДҮН (VI)=(III)+(IV)-(V)	188,227,739.79	-29,263,503.95

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	ӨМНӨХ ОН	ТАЙЛАНТ ОН
I	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (I)	518,571,263.90	839,491,017.90
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	518,571,263.90	839,491,017.90
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	29,644,163.90	149,801,817.90
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	29,644,163.90	149,801,817.90
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	488,927,100.00	689,689,200.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	488,927,100.00	524,689,200.00
132004	Оны эхний үлдэгдлээс санхүүжих / орон нутгийн төсөв/	0	165,000,000.00
II	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	392,313,902.90	672,846,637.20
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	392,313,902.90	672,846,637.20
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	348,723,482.42	621,568,811.33
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	184,960,362.16	348,614,556.26
210101	Үндсэн цалин	150,366,870.65	228,419,748.06
210102	Нэмэгдэл	25,994,909.11	92,819,530.96
210104	Урамшуулал	8,598,582.40	27,375,277.24
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	20,970,674.57	44,245,675.17
210201	Тэтгэврийн даатгал	15,046,111.04	30,088,299.26
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,612,069.28	3,555,817.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,242,801.81	2,925,929.29
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	268,528.80	711,085.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	2,801,163.64	6,964,544.62
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	63,714,900.00	89,423,668.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,051,300.00	7,161,500.00
210302	Түлш, халаалт	56,993,600.00	81,592,168.00
210303	Цэвэр, бохир ус	670,000.00	670,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	11,000,642.00	15,614,603.00
210401	Бичиг хэрэг	1,463,000.00	2,177,860.00
210402	Тээвэр, шатахуун	8,257,642.00	8,789,600.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,280,000.00	2,223,920.00
210405	Хөг хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	0	2,423,223.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	1,500,000.00	2,300,000.00
210604	Урсгал засвар	1,500,000.00	2,300,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,876,000.00	5,436,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,876,000.00	5,436,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	27,239,413.69	7,556,680.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	26,266,523.69	7,066,694.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	350,000.00	233,068.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	282,000.00	
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	219,890.00	256,918.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	121,000.00	
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	36,461,490.00	108,377,228.90
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	36,461,490.00	108,377,228.90
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	43,590,420.48	51,277,825.87
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	5,380,000.00	1,000,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	5,380,000.00	1,000,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	38,210,420.48	50,277,825.87
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	38,210,420.48	50,277,825.87
III	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(I)-(II)	126,257,361.00	166,644,380.70
IV	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (IV)	0	0
V	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (V)	126,257,361.00	166,644,380.70
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	126,257,361.00	166,644,380.70
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	126,257,361.00	166,644,380.70
221001	Их засвар	67,763,930.00	20,678,649.00
222001	Тоног төхөөрөмж	0	3,380,000.00
223001	Бусад хөрөнгө	58,493,431.00	19,749,676.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	0	122,836,055.70
VI	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VI)=(IV)-(V)	-126,257,361.00	-166,644,380.70
VII	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ДҮН	0	0
VIII	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (VIII)=(III)+(VI)+(VII)	0	0
101	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	0
20	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	0
100	Тохируулгын орлого, зарлагын зөрүү	0	0

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн
1	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,377,154,433.19	142,417,319.68	960,355,030.06	2,479,926,782.93
2	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	0	0
3	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,377,154,433.19	142,417,319.68	960,355,030.06	2,479,926,782.93
4	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
5	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
6	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
7	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
8	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
9	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	188,227,739.79	188,227,739.79
10	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,377,154,433.19	142,417,319.68	1,148,582,769.85	2,668,154,522.72
11	2023 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	1,377,154,433.19	142,417,319.68	1,148,582,769.85	2,668,154,522.72
12	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	0	0	0	0
13	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	1,377,154,433.19	142,417,319.68	1,148,582,769.85	2,668,154,522.72
14	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт бууралт	0	0	0	0
15	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт бууралт	0	0	0	0
16	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	0	0	0	0
17	Өмчид гарсан өөрчилөлт	0	0	0	0
18	Зарласан ногдол ашиг	0	0	0	0
19	Тайлант үеийн үр дүн	0	0	-29,263,503.95	-29,263,503.95
20	2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,377,154,433.19	142,417,319.68	1,119,319,265.90	2,638,891,018.77

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Дансны к	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
	II НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	20,923,382.00	126,179,654.67
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	20,923,382.00	126,179,654.67
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	16,543,382.00	126,179,654.67
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	00.00	24,031,890.60
210101	Үндсэн цалин	00.00	1,821,052.60
210102	Нэмэгдэл	00.00	22,210,838.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	00.00	3,209,475.17
210201	Тэтгэврийн даатгал	00.00	2,183,699.26
210202	Тэтгэмжийн даатгал	00.00	272,917.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	00.00	299,529.29
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	00.00	54,585.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	00.00	398,744.62
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,026,342.00	561,060.00
210401	Бичиг хэрэг	00.00	177,860.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,026,342.00	383,200.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	15,517,040.00	98,377,228.90
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	15,517,040.00	98,377,228.90
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	4,380,000.00	00.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	4,380,000.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,380,000.00	00.00
	I ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	20,923,382.00	126,179,654.67
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	20,923,382.00	126,179,654.67
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	20,923,382.00	107,645,852.77
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	00.00	18,533,801.90
	IV НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	00.00	00.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	00.00	00.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	00.00	00.00

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусгавар болсон

/төгрөгөөр/

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	786,642,600.00	663,033,537.36
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	509,689,200.00	496,389,156.66
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	508,689,200.00	495,389,156.66
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	328,289,500.00	324,582,665.66
210101	Үндсэн цалин	283,385,800.00	226,598,695.46
210102	Нэмэгдэл	44,903,700.00	70,608,692.96
210104	Урамшуулал	0	27,375,277.24
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	41,036,200.00	41,036,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	27,904,600.00	27,904,600.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,282,900.00	3,282,900.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,626,400.00	2,626,400.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	656,500.00	656,500.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	6,565,800.00	6,565,800.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	95,048,400.00	89,423,668.00
210301	Гэрэл, цах илгаан	7,161,500.00	7,161,500.00
210302	Түлш, халаалт	87,216,200.00	81,592,168.00
210303	Цэвэр, бохир ус	670,700.00	670,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	15,438,400.00	15,053,543.00
210401	Бичиг хэрэг	2,000,000.00	2,000,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	8,134,400.00	8,406,400.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,604,000.00	2,223,920.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	2,700,000.00	2,423,223.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	2,300,000.00	2,300,000.00
210604	Урсгал засвар	2,300,000.00	2,300,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,752,400.00	5,436,400.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,752,400.00	5,436,400.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	10,824,300.00	7,556,680.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	9,500,000.00	7,066,694.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	350,000.00	233,068.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	325,000.00	0
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	479,300.00	256,918.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	170,000.00	0
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,000,000.00	10,000,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	10,000,000.00	10,000,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	1,000,000.00	1,000,000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	1,000,000.00	1,000,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	1,000,000.00	1,000,000.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	276,953,400.00	166,644,380.70
221001	Их засвар	180,000,000.00	88,284,075.00
222001	Тоног төхөөрөмж	33,453,400.00	32,574,420.00
223001	Бусад хөрөнгө	63,500,000.00	45,785,885.70
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	786,642,600.00	663,033,537.36
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	524,689,200.00	498,033,537.36
320001	Орон нутгийн төсвөөс	524,689,200.00	498,033,537.36
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	261,953,400.00	165,000,000.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	261,953,400.00	165,000,000.00
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0	0
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0	0
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	43	43
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	1	1
610001	Төсвийн байгууллага	1	1
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	21	19
620001	Удирдах ажилтан	5	5
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	9	7
620003	Үйлчлэх ажилтан	3	3
620004	Гэрээт ажилтан	4	4
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	21	19
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	9	7
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	8	8
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	4	4

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар 51,425.9 мянган төгрөгийн 2 алдаа¹, 162,135.4 мянган төгрөгийн 11 зөрчил² илэрсний 89,650.8 мянган төгрөгийн 4 зөрчилд төлбөрийн акт тогтоож, 64,131.1 мянган төгрөгийн 2 зөрчлийг таслан зогсоож, дахин давтан гаргахгүй байх албан шаардлага өгч, 8,371.5 мянган төгрөгийн 4 зөрчилд зөвлөмж өглөө.

Аудитаар илэрсэн 51,425.9 мянган төгрөгийн алдааг аудитын явцад залрууллаа. Үүнд:

1. Төсвийн гүйцэтгэлийн тайланд төлөвлөгөөг зөрүүтэй оруулж, төсвийг татан төвлөрүүлсэн 50,277.8 мянган төгрөгөөр тохируулга хийгээгүй, нэмэлт санхүүжилтийн тайланг өмнөх үеийн тоон үзүүлэлтүүдтэй зэрэгцүүлэхүйц байх зарчмыг хангаж бэлтгээгүй алдаа байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 54 дүгээр зүйлийн 54.4.1-д “үйл ажиллагааны үр дүнгийн тайлан”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1.2-д “орлогын дэлгэрэнгүй тайлан”, 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “жинхэнэ хэрэгжилтийн зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “иж бүрэн байх”, “толилуулга” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулсан.

2. Нийгмийн даатгалын шимтгэлийн 65.4 мянган төгрөгийн, гэрэл цахилгааны 1,082.6 мянган төгрөгийн, нийт 1,148.0 мянган төгрөгийн өглөгийг тайлагнаагүй байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1-д “төсвийн орлого, зарлага, хөрөнгө, өр төлбөрийн гүйлгээг бууруулах бичилт хийхгүйгээр нийт дүнгээр нь төлөвлөж, тайлагнах”, 6.4.8-д “төсвийг зохистой удирдаж авлага, өр төлбөр үүсгэхгүй байх”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “жинхэнэ хэрэгжилтийн зарчмыг баримтлан нягтлан бодох бүртгэл хөтөлнө” гэж заасныг болон санхүүгийн тайлангийн “иж бүрэн байх”, “тасалбар болголт” гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2-т “Нягтлан бодох бүртгэлийн алдааг алдаа гарсан үеийн санхүүгийн тайланд тусгах замаар залруулна” гэсэн заалтын дагуу гүйцэтгэлийн үе шатанд залруулсан.

3.1 Төлбөрийн акт

1. Төв аймгийн Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 20-ны өдрийн Б/02 тоот захирамж, Аргалант сумын Засаг даргын 2023 оны 01 дүгээр сарын 23-ны өдрийн А/01 тоот захирамжийг үндэслэн улс төрийн 4 албан тушаалтанд орон нутгийн нэмэгдэлд 7,932.0 мянган төгрөг олгосон зөрчил байна.

Энэ нь Төрийн албаны тухай хуулийн 57 дугаар зүйлийн 57.17-д “Захиргааны албан тушаал эрхэлдэг төрийн албан хаагчид орон нутгийн нэмэгдэл олгож болно”, Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.1.4-д “хуулиар зөвшөөрөөгүй бусад”, 15 дугаар зүйлийн 15.1.3-т “хууль тогтоомжид зааснаас өөр хэлбэрээр тэтгэмж, шагнал, урамшуулал, дэмжлэг олгох”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” заалт, Монгол Улсын Засгийн газрын 2022 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн 489 дүгээр

¹ Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

² Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

“Тогтоолд нэмэлт оруулж, тогтоолын хавсралтад нэмэлт өөрчлөлт оруулах тухай” тогтоол, 2018 оны 12 дугаар сарын 19-ний өдрийн 382 дугаар “Журам батлах тухай” тогтоол болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь заалт болон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.3.3 -д “цалин хөлс, шагнал урамшуулал, тэтгэмжийг зөрүүтэй тооцож олгосон” бол төлбөрийн акт тогтооно гэж заасны дагуу шийдвэрлэв.

2. Байгууллагын төсвийг зохистой удирдаагүй, авлага, өр төлбөр үүсгэн төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлээгүй ажилласан Тамгын газрын даргад 12 дугаар сард 2 дахь удаагийн үр дүнгийн мөнгөн урамшуулалд 638.8 мянган төгрөг олгосон зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх”, 5.1.3-д “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх зарчим”, заалтууд болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь заалт болон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.3.3 -д “цалин хөлс, шагнал урамшуулал, тэтгэмжийг зөрүүтэй тооцож олгосон” бол төлбөрийн акт тогтооно гэж заасны дагуу шийдвэрлэв.

3. Байгууллагын төсвийн хөрөнгөөр 1,080.0 мянган төгрөгийн биеийн тамирын 18 ширхэг хослол худалдан авсан зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.1-д “Цэргийн алба хаагч, прокурор, гадаадын иргэний хяналтын улсын байцаагч, гаалийн улсын байцаагчаас бусад албан хаагч төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр дүрэмт хувцас худалдан авахыг хориглоно” заалтууд болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “толилуулга”, “эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.2 дахь заалт болон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.3.1-д “төрийн өмч хөрөнгийг үндэслэлгүйгээр бусдад хандивласан, үнэ төлбөргүй шилжүүлсэн” бол төлбөрийн акт тогтооно гэж заасны дагуу шийдвэрлэв.

3.2 Албан шаардлага

1.Засаг даргын Тамгын газрын дарга нь 4 дүгээр улиралд шууд худалдан авалт хийх ажиллагаандаа эрх бүхий байгууллагын (өмч хамгаалах байнгын зөвлөл) хурал болон техникийн комиссын хамтын шийдвэр гаргаж харьцуулалт хийхгүйгээр 16 удаа хүчин төгөлдөр бус гэрээ байгуулж, 56,938.5 мянган төгрөгийг зарцуулсан зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах”, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр бараа, ажил, үйлчилгээ худалдан авах тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн

5.1-д “Энэ хуулийг хэрэгжүүлэхэд өрсөлдөх тэгш боломжтой, ил тод, үр ашигтай, хэмнэлттэй, хариуцлагатай байх зарчмыг баримтална” гэсэн заалтууд болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “иж бүрэн байх”, “эрх ба үүрэг”, “үнэлгээ ба хуваарилалт” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх заалт болон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.11-д “хууль тогтоомж гэрээ хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал” үүссэн бол албан шаардлага өгнө гэж заасны дагуу шийдвэрлэв.

2. Дэмжих анхан шатны баримтгүй, үйлдсэн, зөвшөөрсөн буюу шалгасан ажилтан гарын үсэг зурж баталгаажуулаагүй, зарцуулалтын тайлангүй 7,174.6 мянган төгрөгийг зарцуулсан зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.2-д “төсвийн иж бүрэн, үнэн зөв байдлыг хангасан байх”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.5-д “Анхан шатны баримтад түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн буюу шалгасан ажилтан гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарснаар уг баримт хүчин төгөлдөр болно. Цахим хэлбэрээр бүрдүүлсэн анхан шатны баримт нь цахим гарын үсгээр баталгаажсан байна”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” 20.1.4-д “хүчин төгөлдөр бус анхан шатны баримтаар, эсхүл анхан шатны баримтаар баталгаажаагүй ажил, гүйлгээг бүртгэхгүй байх” заалтууд болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “иж бүрэн байх”, “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “тохиолдсон байх” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1 дэх заалт болон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1.10-д “аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчил, түүнийг арилгахаар өгсөн зөвлөмжийг хугацаанд нь хэрэгжүүлээгүй бол” албан шаардлага өгнө гэж заасны дагуу шийдвэрлэв.

3. Орон нутгийн төрийн албан хаагчдыг орон сууцаар хангах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээний хүрээнд (27.24 м.кв, 29.14 м.кв 1 өрөө) 2 байр нийлүүлэх гэрээний 3-д заасны дагуу үндэслэх ажлын явцын тайлан, гэрээ дүгнэсэн баримтгүйгээр 1, 2 дахь шатны 80 хувийн санхүүжилтэд 80,000.0 мянган төгрөгийг нэмэлт санхүүжилтийн данснаас олгосон зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.1.4-т “төсөл, арга хэмжээ төлөвлөсөн хугацаанд бүрэн хэрэгжих боломжгүй нөхцөл үүссэн тохиолдолд гэрээ байгуулах шийдвэр гаргахгүй байх”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18 дугаар зүйлийн 18.1-д “Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ”, Сангийн сайдын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 282 тоот тушаалаар баталсан “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх, төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-ын 9 дүгээр зүйлийн 9.12-д “төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтийг гүйцэтгэлээр олгох бөгөөд урьдчилгааг дараах тохиолдолд олгоно” гэсэн заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн зүйлийн 21.1 дэх заалт болон Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны А/95 дугаар тушаалаар баталсан “Албан шаардлага өгөх, төлбөрийн акт тогтоох журам”-ын 4 дүгээр зүйлийн

4.2.1.11-д "хууль тогтоомж гэрээ хэлцэл зөрчсөн алдаа, зөрчлийг таслан зогсоож, давтан гаргуулахгүй байх үр нөлөөтэй гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал" үүссэн бол албан шаардлага өгнө гэж заасны дагуу шийдвэрлэв.

3.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Бусад асуудал

1.1.Илрүүлэлт:

Байгууллагын эзэмшилд байгаа 21 газраас 19 газар бүртгэлтэй, бусад 2 газрыг данс бүртгэлд аваагүй, бүртгэлтэй газрын хэмжээснүүд тохирохгүй зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д "хариуцлагатай байх", Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2.1-д "иргэдэд өмчлүүлснээс бусад газар", 72 дугаар зүйлийн 72.4.1-д "эд хөрөнгийн тооллогыг тогтоосон хугацаанд үнэн зөв, чанартай явуулж дуусгах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д "үнэн зөв байх зарчим" гэсэн заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн "Эрх ба үүрэг", "иж бүрэн байх" батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

1.2.Өгсөн зөвлөмж: Байгууллагын эзэмшилд байх газрыг данс бүртгэлд бүрэн авах

2. Хариуцлагыг сайжруулахтай холбоотой асуудал

2.1.Илрүүлэлт:

Байгууллагын өмчид бүртгэлтэй авто тээврийн хэрэгслүүд нь ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар аваагүй зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д "хариуцлагатай байх", Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4-д "Төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй бүх төрлийн автотээврийн хэрэгсэлд бусад автотээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар хэрэглэнэ." гэсэн заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн "Эрх ба үүрэг", "Нийцсэн бөгөөд зохистой байх" батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

2.2.Өгсөн зөвлөмж:

Байгууллагын өмчид бүртгэлтэй авто тээврийн хэрэгслүүдэд ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар авах

3. Хариуцлагыг сайжруулахтай холбоотой асуудал

3.1.Илрүүлэлт:

Харилцагч байгууллагатай хийсэн худалдан авалтыг цахим баримтаар баталгаажуулаагүй 4.325,5 мянган төгрөгийн гүйлгээ хийсэн зөрчил байна.

Энэ нь Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6-д "Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна.", Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалаар батлагдсан "цахим төлбөрийн баримтад үндэслэн бүх төрлийн санхүүгийн гүйлгээг хийж албан ёсны анхан шатны баримтаар бүрдүүлэх" гэсэнтэй нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн аудитын "иж бүрэн байх", "үнэлгээ ба хуваарилалт" гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

3.2.Өгсөн зөвлөмж:

Цахим төлбөрийн баримтад үндэслэн бүх төрлийн санхүүгийн гүйлгээг хийж албан ёсны анхан шатны баримтаар бүрдүүлэх

4. Төлөвлөлт, хяналт, удирдлагыг сайжруулахтай холбоотой асуудал

4.1.Илрүүлэлт:

Шилжих үлдэгдлийн эх үүсвэртэй хөрөнгийн зардлаас төсөл арга хэмжээнд зарцуулахдаа хөрөнгө оруулалтын шинжгүй зардалд 21,890.4 мянган төгрөг зарцуулсан зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.3-д “санхүү, төсвийн зохистой удирдлагыг хэрэгжүүлэх”, 5.1.5-д “хариуцлагатай байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах”, 16 дугаар зүйлийн 16.5.5-д “батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу зарцуулах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.4-д “үнэн зөв байх зарчим” гэсэн заалттай нийцэхгүйгээс гадна санхүүгийн тайлангийн “Эрх ба үүрэг”, “Ангилал”, “Үнэлгээ ба хуваарилалт” батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

4.2. Өгсөн зөвлөмж: Батлагдсан төсвийг зориулалтын дагуу төлөвлөж, зарцуулах

5. Хариуцлагыг сайжруулахтай холбоотой асуудал

5.1.Илрүүлэлт:

Ногоон тэжээл худалдан авахаар Марс арвай ХХК-тай 4,046.0 мянган төгрөгийн гэрээ байгуулж, төлбөр тооцоо хийхдээ хувь хүнд шилжүүлсэн зөрчил байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1.5-д “Хариуцлагатай байх”, 6 дугаар зүйлийн 6.5.4-д “төрөөс үзүүлж байгаа аливаа ажил, үйлчилгээ, хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ, тэдгээрийн хүрээнд худалдан авч байгаа бараа, ажил, үйлчилгээнд олон нийт хяналт тавих боломжоор хангах”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 13.6-д “ Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна”, 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” заалт болон санхүүгийн тайлангийн аудитын “нийцсэн бөгөөд зохистой байх”, “тохиолдсон байх”, “эрх ба үүрэг” гэсэн батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

5.2. Өгсөн зөвлөмж Гэрээний дагуу бэлтгэн нийлүүлэгчид төлбөр тооцоог хийж байх

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.5-д заасан хугацаанд ирүүлж, биелэлтийг 2024 оны 6 дугаар сарын 14-ний өдрийн дотор Төв аймаг дахь Төрийн аудитын газарт ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Төсвийн хөрөнгөөр 1,080.0 мянган төгрөгөөр 18 ширхэг биеийн тамирын хослол худалдан авсан зөрчил байна.	1	1,080.0	1	1,080.0								
Байгууллагын төсвийг зохистой удирдаагүй, авлага, өр төлбөр үүсгэн ажилласан Тамгын газрын даргад 12 дугаар сард 2 дахь удаа мөнгөн урамшуулалд 638.8 мянган төгрөг олгосон зөрчил байна.	1	638.8	1	638.8								
Засаг даргын Тамгын газрын дарга нь 4 дүгээр улиралд шууд худалдан авалт хийхдээ 16 удаа хүчин төгөлдөр бус гэрээ байгуулж, 56,938.5 мянган төгрөгийг зарцуулсан зөрчил байна.	1	56,938.5			1	56,938.5						
Дэмжих анхан шатны баримтгүй, үйлдсэн, зөвшөөрсөн буюу шалгасан ажилтан гарын үсэг зурж баталгаажуулаагүй, зарцуулалтын тайлангүй 7,174.6 мянган төгрөгийг зарцуулсан зөрчил байна.	1	7,174.6			1	7,174.6						
Шилжих үлдэгдлийн эх үүсвэртэй Хөрөнгийн зардлаас хөрөнгө оруулалтын шинжгүй зардалд 21,890.4 мянган төгрөг зарцуулсан зөрчил байна.	1	21,890.4					1	21,890.4				
Харилцагч байгууллагатай хийсэн худалдан авалтыг цахим баримтаар баталгаажуулаагүй 4.325,5 мянган төгрөгийн зөрчил байна.	1	4.325.5					1	4.325.5				

